Entered as Second Class matter Gen'l Post Office, Ottawa, Ontario, Canada An independent journal, published twice every week in English and Magyar languages. - Circulating in the 9 Provinces of the Dominion of Canada and largest of all Hungarian Papers within the entire British Empire.
Printed and published at its Office and place of business 375 Hargrave st WINNIPEG, Man.
by the Canadian Hungarian News Co.
Yearly Subscription $2.- to Foreign Countries $3.-

EGYES SZÁM ÁRA 2 CENT — TWO CENTS PER COPY

Kelet- és Nyugat Kanadai Magyar Ujság

BRANDFORD BRIDGEBURG CALEDONIA CHIPPAWA CROWLAND FORD CITY FORT ERIE FORT WILLIAM GALT GUELPH HAMILTON KITCHENER MONTREAL New WATERFORD NIAGARA FALLS OSHAWA OTTAWA PORT COLBORNE PORT ROBINSON QUEBEC ST. CATHARINES SPRING HILLS SUDBURY SYDNEY TORONTO WELLAND WINDSOR

BEKEVAR CANA CALGARY CDALHURST EDMONTON ISTVAN HALMOK KAPOSVAR LEASK LETHBRIDGE NORBURY OTTHON PLUNKETT RAYMOND REGINA SASKATOON SAXONHILL SOKHALOM SZT. LASZLO SZEKELYFOLD SUMAS TARPE VANCOUVER WAKAW WYBURN WHITEWOOD YORKTON

Twice a Week — CANADIAN HUNGARIAN NEWS — Coast to Coast

Az egyetlen kétszer hetenként megjelenő független magyar sajtó Kanadában. Az Angol Birodalom legelterjedtebb magyarnyelvü hirlapja, amely mindenkor önzetlenül védi meg az idegenbe szakadt magyarság érdekeit és a kanadai polgárokat megillető jogokat igyekszik kivivni minden honfitársunk számára.
„Kanadai Magyar Ujság"
Előfizetési dij egy évre: $2.00. Az Óhazába és külföldre egy évre $3.00
Szerkesztőség és kiadóhivatal 375 Hargrave St WINNIPEG, Man.

VOL. XI. EVFOLYAM — 375 HARGRAVE, ST. WINNIPEG, MAN. — 1934. TRIANON 15. JULIUS 24 KEDD — No. 59 SZAM.

MAGYAR TANITÓKAT A MAGYAR TELEPEK ISKOLÁIBA!

Atlanti Óceántól Csendes Tengerig

Que.

A legtöbb vajat termelő tartomány, közel 1,400 tejteleppel

ÖTSZÖRÖS gyilkossággal vádolva került a biróság elé Bradley farmer Campbelltonban. A hatóságok legnagyobb meglepetésére Bradley irásban azt vallotta, hogy egyik szomszédja, a szintén az Allumette szigeten lakó Cantin követte el a rémtettet. A tanuvallomások hijján felettébb bonyolult bünügy óriási feltünést kelt a környék francia-kanadai lakossága körében.

Ont.

Érczbányáiból több mint egy billió dollárnyi kincset hoztak felszinre.

MEIGHEN volt miniszterelnök, az ottawai parlament felsőházának kormánypárti vezére és Henry volt tartományi konzervativ miniszterelnök ellen vizsgálatot inditott az uj torontói liberális kormány. A vád szerint mindketten részvényesek voltak azon áramtermelő vállalatokban, melyeket azután Hydro Commission néven a tartományi kincstár pénzéből megvásároltak.

Man.

4,304 iskolájába 160 ezer tanuló jár évente

FÜLET vesztette egy asszony Whitemouth mellett, midőn felfordult egy teherautó. A Rennie közelében levő relief-tábor két munkása megsebesült, az egyik lábtörést szenvedvén. A nagy sebességgel haladó teherautó az országuton éppen a legrosszabbkor átsétáló tehenet akarta kikerülni, midőn egyensulyt vesztve az árokba zuhant.

Sask.

21 évvel ezelőtt még a North-West Territorieshez tartozott.

FELROBBANT a szénpor egy Magnusson nevü norvég farmer takaréktüzhelyén, Vantage teleptől néhány mérföldnyire. A gyorsan terjedő lángok hamarosan hatalmukba keritették a száraz faépületet és ha a közeli földről az egyik fiu nem fut be a konyhába aléltan fekvő anyja segitségére, ugy a szerencsétlen asszonyt lehetetlen lett volna megmenteni. Igy is sulyos sebekkel boritottan került az Assiniboia kórházba, miután fia pokrócba csavarta, hogy eloltsa édesanyja égő ruháját.

Alta.

¾ millió ló, 850 ezer birka és 1¼ millió sertésállományával vezet.

300 FŐNYI csapat éjjel-nappal kereste Rauch farmer kéthónapos kis Evelyn nevü leányát, ki mult vasárnap tünt el a Rocky Mountain House telep melletti farmról. Végre kedd délben egy Bertagnolli nevü gazda akadt a pityergő kis teremtésre, aki nem tudta magyarázatát adni annak, hogy hol töltötte étlen-szomjan a két éjt és két teljes napot.

B. C.

Kikötőit évente 8-9 ezer gőzös keresi fel.

ELAKADT a sárban a Bedeaux expedició, mely igy csak nagy nehézségek árán érkezett Fort St. Johnba. A járt utat ott végleg elhagyja a nagy felfedező társaság, mely még a tél beállta előtt szeretné elérni Alaskát. Egyelőre legnagyobb gondjuk, hogy az előre küldött utkijelölő különitmény hetek óta nem adott hirt magáról és repülőgépek sem találják nyomát.

VANCOUVER szigetén ismét leégett egy fűrésztelep. A Nanaimo közelében levő Qualicum tengerparton porig hamvadt a 30 ezer dollár értékre becsült deszkagyár, melynek csak tizezer dollárra szólt a biztositása. Nagyonis kétséges ezekután, hogy fel tudják-e épiteni az elpusztult üzemet, mely kenyeret adott a környék lakosságának.

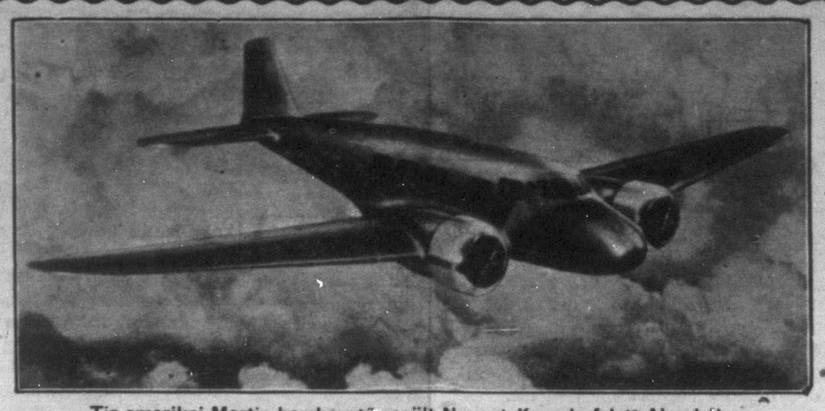

Tiz amerikai Martin bombavető repült Nyugat-Kanada felett Alaszkába.

Franciák — Barthou ellen

Henry Haye francia radikális szocialista képviselő, aki pünkösdkor több képviselőtársával együtt Budapesten járt a következő levelet intézte a kamara külügyi bizottságának elnökéhez:

— Elnök Ur! Nagyon hálás volnék, ha ki tudná eszközölni, hogy Barthou külügyminiszter ur hajlandó volna megjelenni bizottságunkban és beszámolna a nemrég megtett rumániai és jugoszláviai utjáról. A képviselők közül többen is megdöbbenéssel értesültek azokról a kijelentésekről, amelyeket a külügyminiszter ezekben az országokban tett. Véleményem szerint a kijelentések közül egynéhány alkalmas arra, hogy megnehezitse a kiengesztelődést egyfelől Magyarország, másfelől a vele szemben álló Románia, Jugoszlávia és Csehország között. Azt hisszük pedig, hogy ezekben a mostani zavaros időkben a béke fenntartása érdekében a középeurópai népek együttműködésére nagyobb szükség van, mint valaha.

A külügyi bizottság elnöke azonnal felkereste Barthout és meg is állapodott vele abban, hogy összehivják a bizottságot, Barthou megjelenik és az ülésen beszámol a legutóbbi balkáni utjáról és felelni fog Henry Haye hozzá intézett kérdéseire.

Ezzel kapcsolatban Henry Haye képviselő e sorok irójának kijelentette, hogy a magyar közvélemény elsősorban is higgadt és nyugodt magatartással könnyitheti meg legjobban azoknak a munkáját, akik Franciaországban az utját akarják egyengetni annak, hogy Magyarország helyzete iránt több megértés nyilvánuljon meg.

Honti Ferenc.

SZELLŐZTETHETŐ KOPORSÓ

Londonból jelentik: Elisa Banks birminghami vénkisasszony annyira fél az élvetemetéstől, hogy családi sirboltjába kitünően szellőztethető koporsót helyeztetett el a maga számára. A koporsóba telefont is szereltetett be, hogy azonnal felhivhassa a központot, ha élve temetnék el.

Kötél vár a magyar-gyilkos Kassaira

Szenzációs adatokat sikerült táviratilag beszereznünk Molnár Gyula Alsike melletti magyar farmer tragikus meggyilkolásának körülményeiről, illetőleg a gyilkossággal vádolt Kassai Gyula környékbeli magyar gazda szembesitéséről. Mult számunkban már jeleztük, hogy a nyomozás alapján a gyanu egy honfitársunk ellen irányult, azonban mindadig nem akartuk nyilvánosságra hozni az illető nevét, amig az ügyészség határozottan nem látta bebizonyitva a rablógyilkossággal vádolt Kassai Gyula bünösségét.

Az ügyészség a mult hét során kihallgatta mindazokat, kik a borzalmas kegyetlenséggel elkövetett gyilkosság dolgában adatokkal szolgálhattak. Jellemző, hogy a keresztkérdések alá vetett 40 egynéhány tanu közül csak egyetlen egy akadt, aki bizonytalan vallomásával kedvező beállitásba helyezte a vádlottat, mig a többi egytől-egyig sulyosan terhelő adatokra eskúdött meg és holtbiztos volt állitásában. A jelek tehát arra vallanak, hogy Kassai Gyula sorsa meg van pecsételve és bárha még csupán az előzetes tárgyalásnál tartunk, ha a dolgok igy fejlődnek tovább, a gaztett állitólagos elkövetője nem kerülheti el az akasztófát.

Igen lesujtó a rablógyilkossággal vádolt Kassai Gyula viselkedése, amennyiben ezzel is csak rontotta helyzetét a biróság előtt. Noha a körülmények ellene szólnak, a furcsán viselkedő magyar nem csupán makacsul tagad, hanem a rá esetleg terhelően valló tanukat is igyekszik megakadályozni szomoru kötelességük teljesitésében. Bretonban például drámai jelentek játszódtak le Kassai és felesége között, midőn a vádlott magából kikelve rákiabált a tanuszék felé közeledő asszonyra: "Ülj vissza és tartsd a szádat, egyetlen szó vallomásra sem kötelezhetnek! . . ."

Miután Bretonban nem boldogultak a nyakas magyarral, Fort Saskatchewan birósága előtt szembesitették a koronatanukkal. Midőn ezek sorra ellene vallottak, Kassai Gyula eltakarta az arcát és csak többszöri birói felszólitásra vette le kezeit. A tanuk erre szemébe mondták, náluk váltotta be a meggyilkolt Molnár Gyula gabona-bárcáit, takarékpénztári csekkjeit, sőt a rendőrség előállitotta azt a kereskedőt is, akinél uj ruhát vásárolt. Kassai azonban mindezek ellenére váltig tagadott.

Az embertársát durva kegyetlenséggel meggyilkoló, de a bünhődéstől s a szégyenletes kötéltől remegő ember lelkivilága bontakozott ki a biróság előtt akkor, midőn Kassai a saját rokonai és ismerősei eskü alatt tett vallomását is tagadta. Igy későn érkezett: a tó vizéből kihalászott Ambróz Jánosban már nem volt élet.

Hiába hivták ki Lethbridgeről az orvost, mesterséges légzés alkalmazásával sem tudtak segiteni a fiatalon elhunyt magyaron. Igy már holtan szállitotta be a mentőkocsi Lethbridgebe, ahol a katolikus temetőben helyezték örök nyugalomra. A hatósági vizsgálat kideritette, hogy a szomoru végű magyarnak volt vagy 80 dollár megtakaritott pénze; a temetést igy ebből fedezték, a fennmaradó összeget pedig kis családjának küldik el.

Ambróz János ugyanis Kanadába jövetele előtt megnősült és feleségén kivül egyetlen kis leánykája is hiába várja ezentul haza a dolgos kenyérkeresőt. Az elhunyt néhány falubelije, a Diamond Cityben küzködő néhány bakonyszombathelyi magyar tudatta a gyászhirt a fiatal özveggyel s e sorok irója kivül ugyancsak ők kisérték ki utolsó utjára a tragikusan elhunyt magyar répa-munkást.

Hermann György.

A kistermetü, napbarnitott arcu, zömök kis magyar rémtette már eddig is rengeteget ártott a magyar névnek. Mig Kanadában általában tartózkodnak az angolnyelvü lapok attól, hogy az ujságba kerülők nevei mellé azok nemzetiségét odabiggyesszék, ezuttal még a "Canadian Press" táviratai is ugy kezdődtek: "Swarthy little Hungarian murderer. . ." — azaz a fekete kis magyar gyilkos. Legszomorubb, hogy egészen ferde következtetést vonnak le a konokul idegen-ellenes benszülöttek, mondván, ha néhány dollárért saját fajtájuk ilyen kegyetlen meggyilkolására kaphatók a magyarok, vajjon milyenek lehetnek az ellenségeikkel szemben? . . .

A bünügyi tárgyalás kimeneteléről annakidején részletesen tájékoztatni fogjuk a "mi lapunk" olvasóit, hogy elsőnek kapjnak megbizható tudositást ennek a rettenetes albertai magyar tragédiának minden részleteről. Bárha még mindig reménykedünk abban, hogy kiderül Kassai ártatlansága — legalábbis az embertelen gyilkosság elkövetése tekintetében — a "Kanadai Magyar Ujság" jogtanácsosa szerint erre nehezen kerülhet sor. A bünös utra tért magyar még akkor is könnyen kaphat életfogytiglani fegyházat, sőt bitót, ha csupán kirabolta és nem gyilkolta meg honfitársát, amennyiben elmulasztotta feljelenteni az igazi tetteseket. (Utánnyomás a forrás megjelölése nélkül kártéritési per terhe mellett tilos!)

Tóba fult egy magyar répa-munkás

Alig 29 éves korában, tragikus körülmények között költözött el az élők sorából Ambróz János honfitársunk, aki éppen öt évvel ezelőtt, 1929 juliusában érkezett Kanadába Veszprém megye Bakony-Szombathely községéből. Az első két évet Saskatchawanban töltötte, mig végre Albertába vetette a sors s már több mint három éve dolgozott ugyanannál a farmernél Picture Butte közelében, mint igyekvő és megbecsült répa-munkás.

A nagy melegben a farm területén levő kis tó vizében keresett egy délután enyhülést a fiatal magyar, aki nem lehetett valami jó uszó. Alig mártotta be magát, midőn viz alá bukott és a farmer tóparton álló két kis lánya megdöbbenve vette észre, hogy a közszeretetnek örvendő magyar munkás csak nagysokára tünik ismét elő, majd pedig ujból elmerül. Lóhalálában futottak tehát a házhoz és segitséget kértek, ami azonban már alig négy mérföldnyire Molnár Gyula kis tanyájától, ahol a végzetes rablógyilkosság történt.

ORSZÁGOS MEGMOZDULÁST KÉRÜNK KANADAI KÉPZETTSÉGÜ, MAGYAR SZÁRMAZÁSU ISKOLAMESTEREK ÉRDEKÉBEN — MENTSÜK MEG AZ UJ NEMZEDÉKET A MAGYARSÁG SZÁMÁRA! — IGYEKEZZÜNK MÁS NEMZETISÉGEKET UTOLÉRNI A SZELLEMI EGYÜTTMŰKÖDÉS TERÉN — INGYEN HIRDETHETNEK A "MI LAPUNK" HASÁBJAIN A MAGYARLAKTA ISKOLAKERÜLETEK ÉS PÁLYÁZÓ OKLEVELES TANITÓINK!

Ez a sajtó évről-évre mind nagyobb lendülettel igyekszik szolgálni a Kanadába szakadt magyarság szellemi müvelődésének nagy céljait és éppen ezért iktattuk minden más hir fölé, nagy betükkel az egyik legfontosabb kanadai magyar kérdés jelszavát. Nem kell immár az ujkanadás bevándorlók előtt sem bizonyitanunk annak szükségességét, hogy egymást támogatva juthatunk csupán dülőre ebben a tőlünk még annyira idegenkedő Uj-hazában és ennek az összetartásnak egyik legalkalmasabb fokmérője erre a kérdésre adott feleletet: hány magyarlakta kanadai vidéken magyar származásu — és magyar érzésü — a tanitó, aki a jövő nemzedéket nem csupán az előirt tantárgyakra tanitja, hanem megismerteti a magyar faj kiváló tulajdonságaival is . . .

Elkövetkezett ismét az ideje annak, midőn az egész országban bevett szokás szerint megkezdődött a tanitói állásokért való versengés. Tudvalevőleg itt még ez sem kinevezés alapján dől el, mint az Óhazában, hanem demokratikus választási alapon. Az iskola-adót fizetők által választott bizalmi-férfiak, "school-trustee"-k azt szerződtetik tanitónak, akit legalkalmasabbnak vélnek erre a feladatra. Miután pedig számtalan iskola-kerületben többségben van a magyar lakósság, mi sem látszik könnyebbnek, minthogy a saját vérünkből, saját fajtánkból tanitóvá serdült második nemzedéket juttassuk álláshoz, kenyérhez és egyuttal segitsük ezzel is diadalra a magyar gondolatot.

Mig az angolok, franciák, németek, skandinávok, sőt a szlávok is évek óta ezt a módszert alkalmazzák Kanadaszerte, sajnos magyar helyeken nem egyszer megtörténik, hogy a "török átok," irigykedés, szükmarkuság elgáncsolja a legjobb igyekezetet is. Ennek következtében azután megtörténik, hogy az elsőosztályu oklevéllel rendelkező, kanadai születésü magyar tanitók is állás nélkül maradnak, csak azért mert — magyarok. A többi nemzetiség ugyanis igyekszik a saját fajtáját kenyérhez juttatni, mi viszont szeretünk nem egyszer idegen tollakkal ékeskedni és ezért kerülünk — népies kifejezéssel élve — "két szék között a pad alá . . ."

Nem csoda, ha az utóbbi években mind hangosabbá válik a vészkiáltás: miért tanuljunk, miért szerezzünk tanitói oklevelet, ha még azok sem juthatnak álláshoz, akik sok költség és fáradtság árán felküzdötték magukat a szellemi pályák ezen létrafokára? Nem csoda tehát, ha a fiatalabb nemzedék elfordul mindentől ami magyar, elveszti még azt a kevés érdeklődést is fajtája iránt, amit a hiányos kanadai iskolakönyvek és a velünk szemben nem egyszer ellenséges, de mindenesetre meg nem értő közvélemény még talán benne hagyott.

Ma már nem ujság, hogy szellemi müveltség nélkül elvész minden ország, minden faj, minden mozgalom. Ma már azt sem kell magyarázni, hogy összetartásban, szervezkedésben az erő. Ma már nem titok, hogy józan célkitüzéssel sok mindent el lehet érni ezen a világon. Ezért nyitja meg a magyar iskolakerületek és a tanitók előtt apróhirdetési rovatát a "Kanadai Magyar Ujság" — dijtalanul, éppenugy, mint ahogyan azt a munkanélküliség leküzdése érdekében tette.

Amint mindenegyes magyar farmertől, magyar munkaadótól egy dollár értékü apróhirdetést közlünk teljesen ingyen — ha tisztességes bérért emberséges alkalmazást hirdet — ugyan ezt az elvet kiterjesztjük most a magyar iskolákra, magyar származásu tanitókra. Ezentul tehát a "mi lapunk" két egymásután következő számában dijtalanul hirdethet tanitói állásért bármely magyarlakta vidék iskolakerülete s ugyancsak fizetési kötelezettség nélkül kereshetnek munkaalkalmat a kanadai oklevéllel rendelkező magyar tanitók. "Segitsünk magunkon, egymáson s az Isten is megsegit! . . ."

LEGUJABB HIREK

A HITLERIZMUST éppenolyan szigorral elfojtja az Óhaza kormánya, mint ahogyan nem tür meg semmiféle bolseviki agitációt. A közelmultban véres összetüzésre került a sor a két egymással ellentétes magyarországi nácipárt, a Meskó és Festetich képviselők irányitása alatti szélsőséges árnyalatok között és erre a magyar belügyminiszter a zavart keltő politikai alakulatokat feloszlatta.

CARTIER francia felfedezőnek 1534 julius 22-iki partraszállását vasárnap nagy ünnepségek keretében ünnepelte meg a Quebec tartományi Gaspé félsziget népe. Cartier eredetileg a Kinába vezető tengeri közlekedés lehetőségeit kutatta két bárkával I. Ferenc francia király megbizásából és igy véletlenül fedezte fel "Uj-Franciaország"-ot, majd Lőrinc napján a St. Lawrence folyamot és végül 1535 tavaszán megpillantotta a Mount Royal csucsát, amiről a világvárossá fejlődött indián falut később Montrealnak nevezték el.

12 EMELET magasságból leugrott és szörnyethalt egy 24 éves munkanélküli a californiai Los Angeles városában. Fiatal feleségének egy papirlapon a következő üzenetet hagyta: "Három éve nem tudtam keresni, ezért menekültem a halálba."

V. GYÖRGY angol király lassan haladó automobilja után Edinburgh skót főváros ir negyedében egy részeg hajós söröspoharat dobott. A "merénylőt" rendőrök elfogták, de a király határozott kivánságára azonnal szabadon engedték. — Liverpool és Birkenhead kikötővárosok között megnyitották a Mersey folyó alatti közuti alagutat, mely 35 millió dolláros költséggel épült és a világ legnagyobb ilynemü csodája.

AZ EGYESÜLT Államok mindent elkövet, hogy Dél-Amerika gabonatermelő országait lehetőleg megnyerje az augusztus 14.-ére ujra összehivott nemzetközi buza-értekezleten való részvételre. MacFarland pool-igazgató és Grant manitobai egyetemi tanár Minneapolisben tárgyaltak ez ügyben az amerikai szakemberekkel.

EMBERI lábat találtak Flin Flon szeméttelepén, mire napokon át eredménytelenül kutattak annak eredete iránt. Végül is a csendőrség a gyanusitottakat szabadon bocsátotta, miután kiderült, hogy egy szerencsétlenül járt bányász orvosi mütéttel eltávolitott lábát "véletlenül" a szemétbe dobták a kórházi szolgák, ahelyett, hogy az utasitás értelmében eltemették volna.

70 HALOTT az amerikai hőhullám eddigi áldozata, az anyagi veszteség pedig a termés riasztó pusztulása következtében szinte kiszámithatatlan. — North Dakota állam kormányzóját, Langert a sztrájkoló farmerek pártfogása ellenére szabálytalanságok miatt felfüggesztette Washington. — Minneapolisban és Oregon állam Portland városában tetőfokra hágott a testvérviszály s a sztrájkolók, valamint sztrájktörők közti összetüzésnek igen sok áldozata van.